

Når nettene blir lange og kulda setter inn...

Denne teksten ble først publisert som bloggpost på <http://einarflydal.com> den 26.03.2019

"Smart City" - helt til det ikke er så smart lenger...

Har du noen gang lurt på hva som vil skje den dagen Internett rakner? Eller den natta? Hjemme hos meg har det skrantet en tid, og feilen later til å ligge utenfor huset. Ingen vet hvorfor, og når nettet ligger nede, kommer jeg ikke fram til nettsidene til bredbåndsleverandøren for å sjekke - naturlig nok.

Det fikk meg til å tenke på en novelle jeg ga mine IKT-studenter på NTNU som pensum for at de skulle få litt motgift...

Vi har så altfor lett for å tro at bredbåndet er kommet for å bli. Det er det ikke. Selv romerrikets veinett var forgjengelig, og da ikke fordi noen fant opp noe bedre.

Internettet er et meget skjørt og skrøpelig byggverk som hviler på en blanding av forretningsinteresser, stor godvilje og dugnadsånd - så lenge enkelte instanser som USAs Handelskammer finner det for godt. Noen av de mest sentrale funksjonene er lagt noe tilfeldig ut til private firma, andre utføres på dugnad og atter andre vedtas på allmøter. Det trengs bare en neutronbombe eller to, ganske små neutronbomber, eller noen gravemaskiner, så får du ikke tak i så mye som en pizza, og hvis det varer, går banken din konk på tre dager.

Rammes de nye «smarte» strømmålerne, kan du selv regne deg fram til hvor lang tid det tar før du får en ny som virker så du får strøm igjen i huset. Da strømmen slo ut delstaten New York i 1993, var leveringstida på de større transformatorene som røyk - så vidt jeg kan huske - opptil seks måneder, så det ble nok mange provisoriske løsninger og tjuvkoplinger. Uten strøm virker bare mobilen din noen timer eller en dag - det husker turistene som satt landfast på Lombok under

jordskjelvet for litt siden. De gammeldagse fasttelefonene gikk på strøm fra telenettet, mens de nye IP-telefonene må ha 220 Volt for å virke. Dette er teknologier som bare kom og satte seg fast, uten at noen grep inn for å sikre samfunnsikkerheten. Det begynte smått, men ble stort og betydningsfullt.

Flere stater har forsøkt å bygge sine egne, uavhengige nettverk. Det gjelder både Putins Russland og Kina, men det har ikke blitt noe av. Det er for tungt, og motkreftene er for store nå som Internettet først er der. I stedet blir det Vestens nettverk de bygger videre ut, men med virtuelle jerntepper og kinesiske murer som kanskje mest av alt fungerer som japanske vegger - tynne og i det minste delvis transparente.

I Willoch-utvalgets rapport om Norges sårbarhet ble det lagt vekt på at det økte sårbarheten at flere viktige samfunnsfunksjoner brukte samme teknologiske infrastruktur. Internettet, som er en teknologi vi klarte oss godt uten fram til 1990-tallet, er nå blitt en del av all samfunnsaktivitet. Og politikerne kappes om å legge stadig flere funksjoner ut i «skya», altså ut i datamaskinparkene som står inni fjellhaller eller i konteineranlegg her og der, og i følge kildene jeg fant da jeg så på slikt rundt 2005, brukte de alt den gangen mer energi enn klodens internasjonale flytrafikk. Sa noen ordet «bærekraft»?

Hvordan skal vårt samfunn kompensere for all den utryggheten dette skaper? The Unabomber, amerikaneren Ted Kaczynski, som sendte brevbomber til folk som bygde globale nettverk, var redd for nettopp dette. Han så for seg at samfunnets mottiltak ville bli den totalitære stat, slik vi ser både Kina, Russland og USAs NSA former den. Det førte ham til livsvarig fengsel. Seminarene mine på Institutt for telematikk startet derfor alltid med en dokumentar om ham og bakgrunnen for at World Wide Web ble slik det ble - et fristed for alt mulig - så lenge det varer ("The Net - The Unabomber, LSD and The Internet" av Lutz Dambeck, tysk og engelsk tale, engelsk tekst). Det er en dokumentar som gjør et uutslettelig inntrykk, og som forteller om såvel hippiers som CIAs og psykologers forsøk på å skape det moderne, anti-autoritære mennesket.

Men så var det novellen: I 1909 utga den britiske forfatteren E. M. Forster en liten novelle med navnet «The Machine Stops». Den handler om hva som skjedde da telenettet i en framtidvisjon av et samfunn der alt var «på nett», en dag begynte å svikte.

Novellen er på engelsk, og jeg har ikke tatt med å oversette den. Den er uten faguttrykk. Du finner den her - hvis nettet er oppe: [ForsterTheMachineStops](#). (Husker jeg ikke feil, er der noen få skrivefeil fordi teksten er blitt maskinlest av en skanner.)

«The Machine Stops» er en fin liten grøsser å ta for seg som kveldslitteratur nå på vinteren - etter at du har tent et stearinlys og slått av hovedsikringen. Men husk å ta utskriften først...

Einar Flydal, den 26. mars 2019